

Ю. О. Бірюльов

Оркасеви́ч Теоба́льд

ОРКАСЕ́ВИЧ Теоба́льд (1878, Львів – 15. 05. 1933, там само) – скульптор. Навч. у Львів. худож.-пром. школі (1893–95). Відтоді працював пом. у майстерні Л. Марконі. 1901–03 разом з М. Паращуком асистував А. Попелю на завершал. стадії створення пам’ятника А. Міцкевичу у Львові. Від 1905 мав власну майстерню. Був одним з провід. львів. скульпторів-монументалістів 1-ї третини 20 ст., співпрацював з арх. А. Захаревичем, І. Левинським та ін. 1902–03 виконав орнамент. ліпнину у вестибюлі й ін. залах нового гол. залізнич. вокзалу, 1904–06 – фігурат. і орнамент. декор житл. будинків у стилі сецесія на вул. Ю. Захаревича (нині Архітекторська), № 3–5–7, Яблоновських (нині Ш. Руставелі), № 18–20–22, Романовича (нині Саксаганського), № 1, Лонцького (нині Брюллова), № 4 (зокрема маскарон на аттику, відомий у львів. фольклорі), Асника (нині Академіка Богомольця), № 4–6, Домагаличів (нині Академіка Павлова), № 1–4, Хмельовського (нині Глібова), № 2, Ходкевича (нині І. Богуна), № 5–7, а також барельєф із фігурою Богоматері (1905) на аттику модернізовано-роман. кам’яниці Я. Бромільського на вул. Потоцького (нині Генерала Чупринки), № 48. Відомий твір 1909–10 – кам’яна статуя розп’ятого Христа на фасаді греко-католич. Преображен. церкви в м. Ярослав (нині Польща), що відповідає модернізовано-неовізантій. стилю архітектури (арх. З. Добжанський). У скульптур. оздобленні фасадів деяких житл. кам’яниць використовував сюжети з польс. історії, напр., про Листопад. повстання 1830–31 (алегор. постать Польщі, прикутої ланцюгами до скелі, консолі у формі люд. півфігур) на будинку на вул. На Байках (нині Київська), № 27 (арх. С. Борковський, 1910), повстання 1794 під проводом Т. Костюшка (фігурні барельєфні композиції «Кування кіс», «Костюшко у битві», кам’яні атланти) на фасаді будинку Ш. Малохлеба на вул. Кубасевича (нині А. Горської), № 5 (арх. А. Остен, 1913; у будів. закладі власника цього будинку О. працював і мешкав 1913–27). На фасаді кам’яниці на вул. Жовківська (нині Б. Хмельницького), № 23 (арх. А. Остен, 1912) збереглися 3 барельєфи з алегор. фігурами, створені в імпресіоніст., майже маляр. манері. 1913 оздобив вигадливий аттик пізньосецесій. прибутк. кам’яниці на вул. Гетьмана Тарновського (нині Генерала Тарнавського), № 54 складною скульптур. композицією у формі триптиха «Бій глadiatorів» (або «Двобій Ахілла і Гектора», арх. Я. Новорита). Низку скульптур створив на львів. кладовищах. На Янів. цвинтарі 1905–06 митець оздобив фігурою Богоматері склеп ордену босих кармеліток, 1914 встановив на гробниці родин Дзенцеловських і Оркасеви́чів (тут поховані дружина і діти митця) виконану під впливом

символізму кам'яну горельєфну композицію «Шлях у вічність» із зображенням 7-ми фігур, перед якими ангел відчиняє браму смерті. На Личаків. цвинтарі стоїть пам'ятник на могилі родини Терлецьких (бл. 1910–14), що вирізняється експрес. вертикалізмом і стилізацією геом. форм: на видовжений хрест спирається ангел у задумі зі спрощеними, схематично зазначеними великими крилами; на п'єдесталі надгробка на могилі В.-Л. Г'єндзельського вирізьбл. орнамент. фриз (1925–26; один з остан. його творів). Під час 1-ї світової війни митець виконав декілька невеликих станк. рельєфів – плакет, що відливали в металі й тиражували. Серед них – «Відвоювання Львова» (1915, бронза), портрети Т. Рутовського (1916, гіпс; Львів. істор. музей) та імператора Карла I (1917, гіпс і бронза).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Бірюльов Ю. Особливості взаємодії скульптури з архітектурою в творчості Теобальда Оркашевича // Вісн. Нац. університету «Львівська політехніка». 2013. № 757.

Бібліографічний опис:

Оркасевич Теобальд / Ю. О. Бірюльов // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-76038>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).